

Vali ve Belediye Başkanları Adına Yapılacak Kamu Zararı Değerlendirmelerini Kimin Yapması Gerektiği

Bu genelge, mülkiye müfettişlerince "görevdeki valinin veya belediye başkanının bizzat kendilerinin mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmalleri sonucunda (ilgisine göre) il özel idaresine veya belediyeye zarar verdiklerinin" tespit edilmesi halinde kamu zararı değerlendirme raporunu kimin yapacağına ilişkindir.

T.C.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı

13.04.2012

Sayı: B.05.0.TEF.0.00.00.00/663.07/2117

Konu:

İLGİLİ YERLERE

Mülkiye müfettişlerinin il özel idareleri ve belediyelerde yürüttükleri teftiş, araştırma, ön inceleme, inceleme ve soruşturma çalışmaları sonucunda; valinin veya belediye başkanının da, "mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmalleri sonucunda (ilgisine göre) il özel idaresine veya belediyeye verdikleri zararlardan doğan alacakların takip ve tahsili"

amacıyla, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun 71/3. maddesi ile İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Çalışma Yönetmeliğinin 83/(1-c). maddesi hükümlerine dayanarak tazmin raporu düzenledikleri malumdur.

Bilindiği gibi, "kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usul ve esaslar", 5018 sayılı Kanunun 71'inci maddesi hükmü, bu Kanun maddesine dayanılarak hazırlanıp Bakanlar Kurulunun 27.09.2006 tarihli ve 2006/11508 sayılı kararıyla yürürlüğe konulan "Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ve Bakanlığımızca yürürlüğe konulan "Mülkiye Müfettişlerince Düzenlenen Raporların Değerlendirilmesi, Takibi ve Sonuçlandırılması Hakkında Yönerge" ile düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bu yasal ve idari düzenlemelere göre, mülkiye müfettişince düzenlenen tazmin raporu "kamu zararının tespiti ve bu durumun ilgili kamu idaresine bildirimi" niteliğinde bir belgedir,

Anılan Yönetmeliğin, özellikle 7, 10, 13 ve 15'inci maddeleri hükümlerine göre; "Kamu zararının kontrol ve inceleme sonucunda tespit edilmesi" halinde, konunun üst yönetici tarafından, harcama yetkilisinin de görüşünü alarak, değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirme sonucunda "kamu zararı olduğu" kararına varıldığı takdirde, alacağın ödenmesi için sorumlulara tebligat yapılacaktır. Bu tebligattan itibaren yedi gün içinde, sorumlu görülen kişilerin "takibe yetkili birimin en üst yöneticisi"ne itiraz hakları bulunmaktadır. İtiraz sonucu kesinleşen idari işleme karşı da, ilgili kamu görevlilerince genel hükümlere göre idari yargı yoluna gidilmesi mümkündür. Ayrıca, kamu zararına neden olduğu ileri sürülen kamu görevlisi, bu zararı kabul ederek kamu idaresine ödemediği takdirde; ilgili kamu idaresi tarafından, kamu zararının "hükmen", yani yargı yoluna gidilerek tahsili mümkündür. Başka bir deyişle, "Kamu zararının takip ve tahsil sürecinin başlatılması", esas itibarıyla, üst yöneticinin yetkisi ve sorumluluğu dahilindedir.

Yine 5018 sayılı Kanunun 11/1. maddesi hükmüyle "il özel idarelerinde vali", "belediyelerde ise belediye başkanı" "üst yönetici" olarak belirlenmişlerdir, Bu durumda, "valinin veya belediye başkanının bizzat kendilerinin mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmalleri sonucunda (ilgisine göre) il özel idaresine veya belediyeye verdikleri zararlardan doğan alacakların takip ve tahsili" amacıyla düzenlenen tazmin raporlarını "üst yönetici" sıfatıyla yine kendileri değerlendirecekler ve bu değerlendirme sonucunda "kamu zararı olup olmadığına", dolayısıyla "kamu zararının takip ve tahsil sürecinin başlatılıp başlatılmayacağına" karar vereceklerdir, Başka bir deyişle, bu kapsamda, vali ve belediye başkanı kendi aleyhlerine bir değerlendirme yapmaya, idari ve hukuki

işlemler icra etmeye ve hafta dava açmaya zorlanmış olacaktıdır.

Oysa, "hiç kimsenin kendi aleyhine hareket edememesi" ve "hiç kimsenin kendi kendini dava edememesi", evrensel hukukun kabul ettiđi iki temel ilkedir.

Nitekim, kanun koyucu tarafından il özel İdarelerinde ve belediyelerde bu gibi durumların gerçekteşebileceği öngörölerek; 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun "İhtilaf hali" başlıklı 33 üncü maddesiyle "Vali ile birinci ve ikinci derecedeki kan ve kayın hısımlarının il özel idaresi ile ihtilâflı olduğu durumlarda, dava açılması ve bu davada il özel idaresinin temsili, meclis başkanı, bulunmadığı takdirde başkan vekili veya bunların yetkilendireceği kişiler tarafından yerine getirilir," 5393 sayılı Belediye Kanununun "İhtilaf hali" başlıklı 43 üncü maddesiyle de "Belediye başkanının kendisinin, birinci ve ikinci derecedeki kan ve kayın hısımlarının ve evlatlıklarının, belediye ile ihtilâflı olduğu durumlarda dava açılması ve bu davada belediyenin temsili, meclis birinci başkan vekili, bulunmadığı takdirde ikinci başkan vekili veya bunların yetkilendireceği kişiler tarafından yerine getirilir." hükümleri vaz edilmiştir.

Bu itibarla, sözü edilen evrensel hukuk ilkeleri ile 5302 ve 5393 sayılı Kanunlardaki bu özel hükümler karşısında, "valinin veya belediye başkanın bizzat kendilerinin mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmalleri sonucunda (ilgisine göre) il özel idaresine veya belediyeye verdikleri zararlardan doğan alacakların takip ve tahsili" amacıyla düzenlenen tazmin raporlarının değerdendirip gereği yapılmak üzere:

- Valiler için "il genel meclisi başkanı"na, bulunmadığı takdirde "il genel meclisi başkan vekili"ne;

- Belediye başkanları için "belediye meclis birinci başkan vekili"ne, bulunmadığı takdirde ise "ikinci başkan vekili"ne;

İntikal ettirilmesi gerekmektedir,

Ancak, uygulamada, bu gibi hallerde mülkiye müfettişlerince vali veya belediye başkam ile birlikte bütün il özel idaresi ya da belediye görevlileri için bir tek tazmin raporu düzenlenmekte ve bu Raporların bir bütün halinde vali ya da belediye başkam tarafından değerdendirilmesi söz konusu olmaktadır. Yukarıda açıklandığı gibi, bu keyfiyet, vali veya belediye başkanının kendileri yönünden hukuka uygun değildir, Tazmin raporlarının ve eklerinin, mahalli görevliler tarafından ayrılması ise birçok teknik ve hukuki sorunlara yol açabilmektedir.

Bu nedenlerle, mülkiye müfettişlerince "görevdeki valinin veya belediye başkanının

bizzat kendilerinin mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmalleri sonucunda (ilgisine göre) il özel idaresine veya belediyeye zarar verdiklerinin” tespit edilmesi halinde,

5302 sayılı Kanunun 33 ve 5393 sayılı Kanunun 43’üncü maddeleri hükümlerine de atıf yapılmak suretiyle bunların adına ayrı bir tazmin raporu; şayet varsa il özel idaresine veya belediyeye zarar verdikleri tespit edilen diğer görevliler hakkında da başka bir tazmin raporu daha düzenlenecektir. Bu tazmin raporlarının, ekli örnekleri dahil, tüm örnekleri Başkanlığımıza tevdi edilecektir.

Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim,

.....

Teftiş Kurulu Başkanı

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA